İçindekiler

ÜNİTE - 1 İslâmiyet Öncesi Türk Tarihi 3

ÜNİTE - 2 İlk Türk-İslâm Devletleri ve Beylikleri 13

ÜNİTE - 3 Osmanlı Devleti Dönemi 36

ÜNİTE - 4 XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti (Duraklama Dönemi) 43

ÜNİTE – 5 XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti (Gerileme Dönemi) 47

ÜNİTE - 6 XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti (Dağılma Dönemi) 51

ÜNİTE - 7 XX. Yüzyılda Osmanlı Devleti 60

ÜNİTE - 8 Osmanlı Devleti'nde Kültür ve Medeniyet 63

ÜNİTE - 9 Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı Devleti'ne Etkileri 81

ÜNİTE - 10 Millî Mücadele (Hazırlık Dönemi) 106

ÜNİTE - 11 I. TBMM Dönemi 113

ÜNİTE - 12 Millî Mücadele (Muharebeler Dönemi) 117

ÜNİTE - 13 Atatürk Dönemi İç Politika 127

ÜNİTE - 14 Atatürk İlkeleri 130

ÜNİTE - 15 Atatürk İnkılâpları 132

ÜNİTE - 16 Atatürk Dönemi ve Sonrası Dış Politika 145

ÜNİTE - 17 Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi 151

➢ **Yazı, Dil ve Edebiyat**

- Türklerin ilk millî alfabesi Göktürk (Orhon), ikinci millî alfabesi ise Uygur Alfabesidir.

Türklerin Tarih Boyunca Kullandıkları Alfabeler
Şifre: KULAK

KİRİL
UYGUR
LATİN
ARAP
KÖKTÜRK (GÖKTÜRK)

Divan-ü Lügati't Türk eserinde Uygur alfabesi için "Türk Alfabesi" ifadesi kullanılmıştır.

➢ **Dil ve Edebiyat**

A) Sözlü Edebiyat

- İlk Türk devletlerinin, göçebe yaşam tarzından dolayı yazı ile tanışması gecikmiş. Bu yüzden Türklerde, yazıdan önceki dönemde sözlü edebiyat ürünleri görülmektedir.

Türklerde Sözlü Edebiyat Türleri;

- **Sav:** Atasözleridir.
- **Sagu:** Yuğ törenlerinde ölen kişinin ardından yakılan ağıttır.
- **Destan:** Olağanüstü olayların anlatıldığı kahramanlık öyküleridir.
- **Koşuk:** Şölenlerde, ziyafetlerde kopuz (saz) eşliğinde söylenen şiirlerdir.

Türklere Ait Önemli Destanlar;

- **İskitler:** Alper Tunga, Şu
- **Uygur:** Göç, Türeyiş
- **Bulgarlar:** Şan Kızı
- **Avrupa Hun:** Atilla
- **Asya Hun:** Oğuz Kağan
- **Kırgızlar:** Manas
- **Göktürk:** Ergenekon, Bozkurt
- **Oğuzlar:** Dede Korkut Hikâyeleri

- İlyada, İgor, Şehnâme, Nibelungen, Gılgamış ve Şinto gibi destanlar Türk destanı değildir.

B) Yazılı Edebiyat

Orhun Kitabeleri:

- Köktürklere aittir.
- Siyasetname özelliği gösterir.
- Çin ve Orhun alfabesi kullanılmıştır.
- Türk tarihinin ilk yazılı kaynaklarıdır.
- Türk adının geçtiği ilk Türkçe belgedir.
- Günümüzde Moğolistan sınırlarında bulunur.
- Kitabeler; Vezir Tonyukuk, Kül Tigin ve Bilge Kağan adına dikilmiştir.
- Devlet ve milletin hak ve ödevlerine Sosyal devlet anlayışına değinilmiştir.

Karabalgasun, Moyen-çur, Taryat:

- Uygurlara aittir.

Yenisey Yazıtları:

- Kırgızlara aittir.

➢ **Kültür Bilim ve Sanat**

- Göçebe yaşam tarzı nedeniyle sanat eserleri daha çok taşınabilir malzemelerdir.
- Türk sanatındaki ilk heykel örnekleri olarak balballar kabul edilmektedir.
- Uygurlara kadar yerleşik hayat olmadığı için duvar, kâğıt ve resim sanatları ile ev, saray ve tapınak mimarisi gelişmemiştir.
- Uygurlar, hareketli harf sistemini bularak modern matbaanın temelini atmışlardır.
- Uygurlarda yerleşik hayata bağlı olarak, fresk (duvar süsleme), resim, minyatür ve heykel sanatları da gelişmiştir. (Ressamlarına Bedizci adı verilmiştir.)
- Türklerin önemli müzik aletleri Kopuz (saz)dur.
- Kithara (telli çalgı), timpani (davul), obua (zurna), köpürge (davul) diğer müzik aletleridir.

Gelir Kaynakları

- **Öşür:** Müslümanlardan alınan ürün vergisidir.
- **Haraç:** Gayr-i müslimlerden alınan ürün vergisidir.
- **Cizye:** Gayr-i müslim erkeklerden askere gitmemeleri karşılığında alınan vergidir.
- **Bâc-ı Bazar**: Pazar vergisidir.
- **Ganimet:** Savaş gelirleridir.

➢ Yazı, Dil ve Edebiyat

- Genellikle konuşma dili Türkçe, edebiyat dili Farsça, bilim dili Arapça olmuştur.
- Karahanlılarda konuşma, edebiyat ve bilim dili Türkçe olmuştur.
- Gazneliler'de saray ve ordu Türkçe konuşurken, bilim dili Arapça, edebiyat dili Farsça olmuştur.
- Büyük Selçuklularda ise resmî dil ve edebiyat dili Farsça, bilim dili ise Arapça olmuştur.

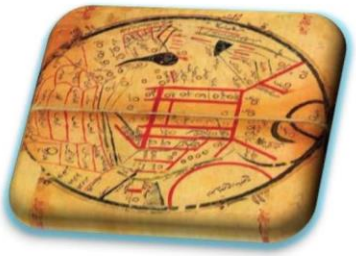
YAZILI EDEBİYAT ÖRNEKLERİ

Karahanlılar	Gazneliler	Büyük Selçuklu	Timur Devleti
• Kutadgu Bilig • Divân-ı Lûgati't Türk • Divân-ı Hikmet • Atabetü'l- Hakâyık	• Şehnâme • Tarih-i Yemin	• Siyasetnâme • Rubâîler • Divân-ı Enverî	• Muhakemetü'l Lûgateyn

Karahanlılar Dönemi:

- **Eser:** Kutadgu Bilig
- **Yazar:** Yusuf Has Hacib
- **Özellikleri:**
  - ✓ Mutluluk veren bilgi anlamına gelir.
  - ✓ Türk-İslam edebiyatının ilk yazılı eseridir.
  - ✓ İlk siyasetname özelliğini taşır.
  - ✓ Uygur alfabesi ile yazılmıştır.
  - ✓ Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a sunulmuştur.

- **Eser:** Divân-ı Lûgati't Türk
- **Yazar:** Kaşgarlı Mahmut
- **Özellikleri:**
  - ✓ İlk Türkçe ansiklopedik sözlüktür.
  - ✓ Eserde ilk Türk dünyası haritası vardır.
  - ✓ Abbasi halifesi Ebu'l-Kasım Abdullah'a sunulmuştur.
  - ✓ Türkçenin zengin bir dil olduğunu göstermek ve Araplara Türkçeyi öğretmek için yazılmıştır.

- **Eser:** Divan-ı Hikmet
- **Yazar:** Hoca Ahmet Yesevi
- **Özellikleri:**
  - ✓ Türk tasavvuf edebiyatının ilk örneğidir.
  - ✓ Dini ve ahlaki öğütler içerir.
  - ✓ Türkçenin tarikat dili kabul edilmesi sağlamıştır.

- **Eser:** Atabetü'l Hakayık
- **Yazar:** Edip Ahmet Yükneki
- **Özellikleri:**
  - ✓ Hakikatlerin eşiği anlamına gelir.
  - ✓ Ahlakî değerleri anlatan eğitici ve öğretici bir eserdir.
  - ✓ Uygur alfabesi ile yazılmıştır.
  - ✓ Karahanlı Muhammed Dâd İspehsalar Bey'e sunulmuştur.

Kullanım Amaçlarına Göre Mimari Yapılar

Dini Mimari
- Cami
- Türbe
- Tekke
- Külliye
- Mescit
- Kümbet
- Medrese

Askeri Mimari
- Sur
- Kale
- Kule
- Kışla
- Hisar
- Tersane
- Ordugâh

Sosyal Mimari
- Ev
- Köşk
- Saray
- Köprü
- Çeşme
- Hamam
- İmarethane

Ticari Mimari
- Han
- Çarşı
- Ribat
- Kapan
- Arasta
- Bedesten
- Kervansaray

Sağlık Mimarisi
- Şifahane
- Maristan
- Bimaristan
- Bimarhane
- Dârü'ş- şifa
- Dârü'l- afiye
- Dârü's- sıhha

Önemli Bazı Yapılar

- **Kümbet:** Anıt mezardır.
- **Tabhane:** Bakım evi, misafirhanedir.
- **Türbe:** Üzeri kubbe ile örtülü anıt mezardır.
- **Külliye:** Ana yapısı cami olan yapılar topluluğudur.
- **Ribat:** Kervansaraylardan küçük, ticari amaçlı yapılardır.
- **Kapan:** Aynı türden ürünlerin satıldığı kapalı pazar yeridir.
- **Bimarhane:** Akıl ve sinir hastalarının tedavi edildiği yerdir.
- **İmarethane:** Yolculara ve yoksullara ücretsiz yemek dağıtılan yerdir.
- **Arasta:** Üstü açık ya da kapalı, dükkânların sırayla bulunduğu ticari yapıdır.
- **Bedesten:** Kumaş, mücevher vb. değerli eşyaların alınıp satıldığı kapalı çarşıdır.
- **Kervansaray:** Ticaret yollarında konaklama ve güvenlik için ticari amaçlı yapılardır.

Türk-İslam Devletlerinde Önemli Mimari Eserler

Karahanlılar
- Ribât-ı Melik
- Degaron Camii
- Arap Ata Türbesi
- Ayşe Bibi Türbesi
- Balâci Hatun Türbesi

Babürlüler
- Tac Mahal
- Agra Kalesi
- Lahor Kalesi

Tolunoğuları
- Kahire Ulu Camii
- Tolunoğlu Ahmet Camii
- Tolunoğlu Ahmet Maristanı

Gazneliler
- Ribât-ı Mahi
- Zafer Kuleleri
- Mahmut Bendi
- Leşkeri Bazar Sarayı
- Leşkeri Bazar Camii
- Arâsü'l-Felek Camii

Büyük Selçuklu Devleti
- Mescit-i Cuma
- Diyarbakır Ulu Camii
- Nişabur Medresesi
- Nizamiye Medreseleri
- Sultan Sencer Türbesi

Ayastefanos Antlaşması Osmanlı Devleti'nde yürürlüğe girmeyen ilk antlaşmadır.
Kıbrıs'ın yönetimi Ayastefanos Antlaşmasından sonra geçici olarak İngiltere'ye verilmiştir.

➢ Berlin Antlaşması (1878)

- XIX. yüzyılda imzalanan şartları en ağır antlaşmadır.
- "Doğu Anadolu'da yaşayan azınlıklar için ıslahat yapılacak." maddesi ile Ermeni meselesi ilk defa uluslararası bir antlaşmada yer almıştır.
- Antlaşma ile;
  - ✓ Bosna-Hersek, Osmanlı toprağı sayılmış ancak yönetimi geçici olarak Avusturya'ya bırakılmıştır.
  - ✓ Bulgaristan 3'e ayrılmış ve asıl Bulgaristan Osmanlı'ya bağlanmıştır.
  - ✓ Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız olmuştur.
  - ✓ Osmanlı Rusya'ya savaş tazminatı ödemiştir.
  - ✓ Kars, Ardahan, Batum (Elviye-i Selase) Rusya'ya verilmiş, Doğu Beyazıt Osmanlı'da kalmıştır.

Antlaşma sonrası İngiltere ve Fransa Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma siyasetini terk etmiş, İngiltere'nin bu amaçla işgal ettiği ilk Osmanlı toprağı Mısır olmuştur.

Berlin Antlaşması ile Bağımsız Olan Devletler

Şifre: KaRS

Karadağ
Romanya
Sırbistan

Berlin Antlaşması ile Rusya'ya Verilen Yerler

Şifre: BAK

Batum
Ardahan
Kars

➢ Halepa Fermanı (1878)

- Girit Rumları, Yunanistan'ın teşviki sonucunda isyan etmiş, Girit sorununu çözümü için Osmanlı Devleti ile Girit Rumları arasında Halepa Fermanı imzalanmıştır.
- Fermana göre;
  - ✓ Girit'e özerklik verilecek,
  - ✓ Girit Rumlarına vergi muafiyeti getirilecek,
  - ✓ Girit Valisi Müslüman ya da Hıristiyan olabilecek,
  - ✓ Rumca, Türkçe gibi resmi dil kabul edilecektir.

➢ Dömeke Meydan Muharebesi (1897)

- Girit adasını işgal eden Yunanlılara karşı yapılmıştır.
- Girit Osmanlı'da kalmıştır. (1908'de Girit Yunanistan'a katılmıştır.)
- Savaş Osmanlı Devleti'nin zaferiyle sonuçlanmıştır.

➢ Osmanlı Devleti'nin Diğer Toprak Kayıpları

- 1881'de Tunus, Fransa tarafından,
- 1882'de Mısır, İngiltere tarafından işgal edilmiştir.

Dağılma Dönemi Islahatları:

➢ XIX. Yüzyıl Islahatlarının Genel Özellikleri

- Islahatlarının temel amacı, Osmanlı Devleti'ni çöküşten kurtarmak ve parçalanmasını engellemektir.
- Islahatlar devlet politikası haline gelmiştir.
- Her alanda ıslahatlar yapılmıştır.
- İlk kez;
  - ✓ Halk yönetime katılmıştır.
  - ✓ Padişahın yetkileri kısıtlanmıştır.
  - ✓ Kanunun üstünlüğü kabul edilmiştir.
  - ✓ Hukuk ve idari alanda ıslahatlar yapılmıştır.
  - ✓ Osmanlı'da parlamentolu dönem başlamıştır.

Önemli Sancak Merkezleri

Amasya	Aydın	Konya
Trabzon	Kütahya	Çankırı
Kastamonu	Kefe	Manisa

Sancak sistemi;

- Başlatan: Orhan Bey
- İlk tahta çıkan: I. Murat
- Yasallaştıran: II. Mehmet
- Son tahta çıkan: III. Mehmet
- Kaldıran: III. Mehmet
- Sancağa çıkmadan tahta çıkan: I. Ahmet

➢ Merkezi Teşkilat

- Mutlak otorite padişaha, ülkeyi yönetme hakkı Osmanlı hanedanına aittir.
- Merkezî teşkilât; padişah, saray ve Divân-ı Hümâyun'dan oluşmaktadır.

➢ Saray Teşkilâtı

- Saray hem padişahın özel yaşamının geçtiği, hem de devlet işlerinin yürütüldüğü merkez özelliğine sahiptir.
- Devlet XIX. yüzyıla kadar Fatih döneminde yaptırılan Topkapı Sarayı'ndan yönetilmiştir. (devletin en uzun süre yönetildiği saray)
- İlk saray Orhan Bey zamanında yapılan Bursa Sarayı'dır.

Sarayın adı: Bursa Sarayı **Yaptıran padişah:** Orhan Bey **Bulunduğu yer:** Bursa

Sarayın adı: Edirne Sarayı **Yaptıran padişah:** I. Murat **Bulunduğu yer:** Edirne

Sarayın adı: Topkapı Sarayı **Yaptıran padişah:** II. Mehmet **Bulunduğu yer:** İstanbul

Sarayın adı: Yıldız Sarayı **Yaptıran padişah:** III. Selim **Bulunduğu yer:** İstanbul

Sarayın adı: Dolmabahçe Sarayı **Yaptıran padişah:** Abdülmecit **Bulunduğu yer:** İstanbul

Sarayın adı: Çırağan Sarayı **Yaptıran padişah:** Abdülaziz **Bulunduğu yer:** İstanbul

Sarayın adı: Beylerbeyi Sarayı **Yaptıran padişah:** Abdülaziz **Bulunduğu yer:** İstanbul

➢ Sarayın Bölümleri

- Saray; Enderun, Birun ve Harem bölümlerinden oluşur.
- Enderun ve Birun'u birbirine bağlayan bölüme Bâbü's-saade denir.
- Divan toplantıları Bâbü's-saade kapısında yapılır.

Enderun

- Sarayın iç bölümüdür.
- İdari yöneticilerin ve saray görevlilerinin yetiştirildiği yerdir.
- Devşirilen çocuklardan, saraya alınanlar burada yetiştirilir.
- Bölümleri;
  - ✓ Arz Odası
  - ✓ Büyük Oda
  - ✓ Doğancılar Odası
  - ✓ Has Oda
  - ✓ Hazine Odası
  - ✓ Kiler Odası
  - ✓ Küçük Oda
  - ✓ Saray Okulu
  - ✓ Seferli Odası

Birun

- Sarayın dış bölümüdür.
- Padişahın resmî hayatının geçtiği yerdir.
- Devlet işlerinin görüşüldüğü ve elçilerin kabul edildiği yerdir.
- Bölümleri;
  - ✓ Altı bölük halkı
  - ✓ Cebeciler ve Topçular
  - ✓ Dış Hazine
  - ✓ Kubbealtı
  - ✓ Mehterhâne
  - ✓ Müteferrikalar
  - ✓ Saray Hastanesi
  - ✓ Saray Mutfağı

Harem (Dârü's-saade)

- Padişahın ve ailesinin özel hayatının geçtiği bölümdür.
- Sadece padişah ve ailesi ikamet eder.
- Haremden, Harem Ağası sorumludur.
- Bölümleri;
  - ✓ Kızlar bölümü
  - ✓ Padişah eşleri bölümü
  - ✓ Padişah kızlarının bölümü
  - ✓ Padişahın özel dairesi
  - ✓ Vâlide Sultanlar bölümü

- **Gönüllüler;**
✓ Sınırlardaki şehir ve kasabaları korumak ile görevlidirler.

- **Sakalar;**
✓ Ordunun su ihtiyacını karşılamak ile görevlidirler.

- **Turnalar;**
✓ Ordunun posta işleri ile görevlidirler.

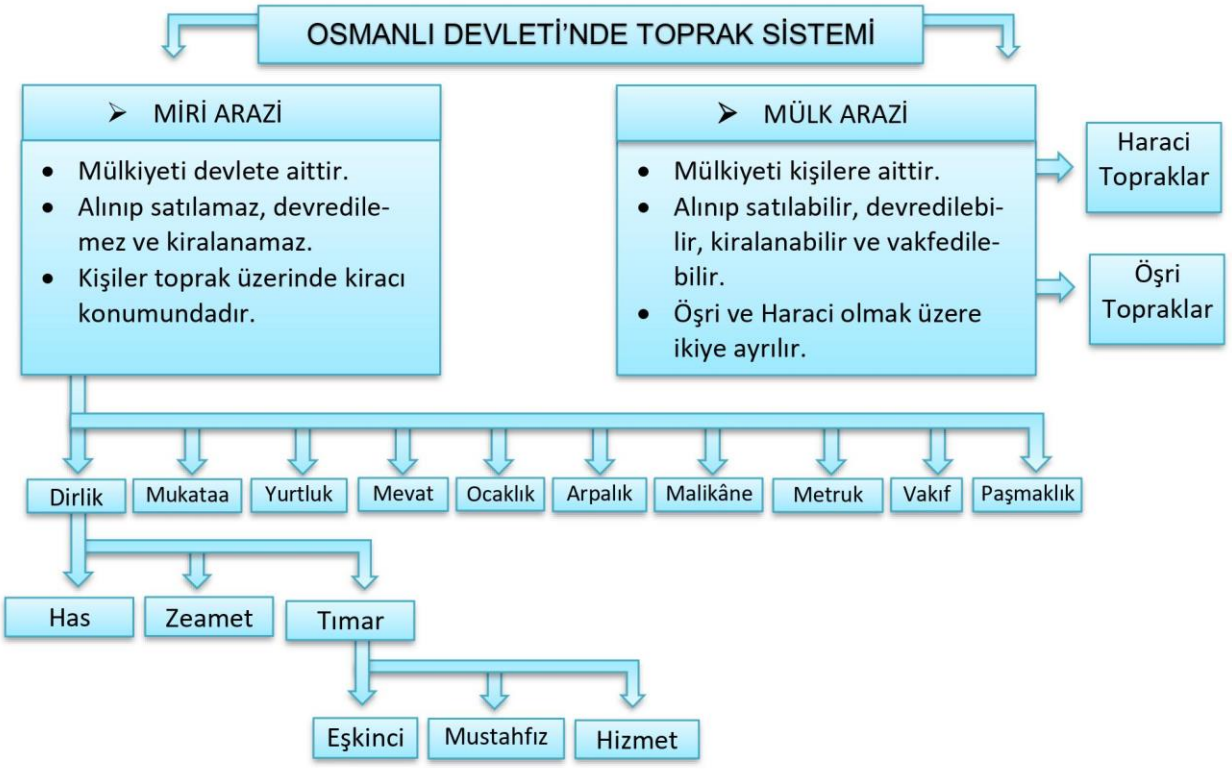
- **Derbentçiler;**
✓ Ticaret yolları üzerindeki geçitlerin güvenliği ile görevlidirler.

- **Deliler;**
✓ Savaştaki cesaretlerinden dolayı bu ismi almışlardır.
✓ Ordunun keşif hizmetleri ve bilgi toplamak ile görevlidirler.

Deniz Kuvvetleri (Donanma-yı Hümâyun)

- İlk Osmanlı donanması Orhan Bey döneminde Karesioğullarının alınması ile kurulmuştur.
- İlk tersane Karamürsel'de, I. Bayezid döneminde, Gelibolu'da açılmıştır.
- Osmanlı Devleti'nin en büyük tersanesi ise Haliç Tersanesi'dir.
- En parlak donanma Kanuni'de yaşanmıştır. (Kaptan-ı Derya'lık makamı oluşturulmuştur.)
- Donanma askerlerine levent ve azap, donanma komutanına Reis, deniz subaylarına Patrona, donanmanın başındaki en büyük komutana ise Kaptan-ı Derya denilmiştir.
- Donanma gemilerine; Kadırga, Firkate, Kalyon, Karamürsel ve Kırlangıç gibi adlar verilmiştir.
- Ünlü Osmanlı denizcileri; Barbaros Hayreddin Paşa, Piri Reis, Seydi Ali Reis, Murat Reis ve Turgut Reis'tir.

➢ Toprak Sistemi

➢ MİRİ ARAZİ BÖLÜMLERİ

- **Malikâne;**
✓ Üstün hizmetleri bulunanlara verilen topraktır. (sonra Müsadere Usulü ile geri alınabilir.)

- **Paşmaklık;**
✓ Geliri padişahın annesine, eşine ve kızlarına ayrılan topraktır

- İtilaf Devletleri'nin Wilson İlkeleri'ne uymaması üzerine, ABD "Monroe Doktrini"ne dayanarak dünya siyasetinden çekilmiştir.

MONROE DOKTRİNİ (Yalnızlık Politikası) (1823);

- ABD Başkanı James Monroe'nin 2 Aralık 1823 tarihinde kongreye sunduğu doktrindir.
- Bu doktrine göre, Avrupa kıtasındaki herhangi bir olay ABD'yi ilgilendirmeyecek ve ABD hiçbir ittifak ya da anlaşmaya dâhil olmayacaktır.
- ABD'nin, Monroe Doktrini'ne aykırı davrandığı ilk gelişme I. Dünya Savaşı'nana katılmasıdır.

➢ I. Dünya Savaşı'nı Bitiren Ateşkes Antlaşmaları

- I. Dünya Savaşı'nı fiilen bitirmiştir.

Selanik Ateşkesi (29 Eylül 1918) → Bulgaristan
Mondros Ateşkesi (30 Ekim 1918) → Osmanlı Devleti
Villa Guiste Ateşkesi (3 Kasım 1918) → Avusturya-Macaristan
Rethondes (Redhondes) Ateşkesi (11 Kasım 1918) → Almanya

- Savaşın resmen sona ermesi ise, Paris Barış Konferansı'nda belirlenen barış antlaşmalarının imzalanması ile gerçekleşmiştir

I. Dünya Savaşı Sonrası İmzalanan Barış Antlaşmaları
Şifre: OBAMA – SoNViTeS

Osmanlı – Sevr
Bulgaristan – Nöyyi
Almanya – Versay
Macaristan – Triyannon
Avusturya – Sen Jermen

I. Dünya Savaşı'nı Bitiren Ateşkes Antlaşmaları
Şifre: SeMaVeR

Selanik Ateşkesi – Bulgaristan
Mondros Ateşkesi – Osmanlı Devleti
Villa Guiste Ateşkesi – Avusturya-Macaristan
Rethondes – Almanya

➢ I. Dünya Savaşı Sonrası İmzalanan Barış Antlaşmaları

Versailles (Versay) (28 Haziran 1919) → Almanya

- Alsas Loren Bölgesi Fransa'ya verilmiştir.
- Almanya'nın silah, cephane ve diğer savaş malzemeleri üretmesi yasaklanmıştır.
- Almanya'nın toprakları Polonya, Çekoslovakya ve Litvanya tarafından paylaşılmıştır.

Saint Germain (Sen Jermen) (10 Eylül 1919) → Avusturya

- Avusturya; ekonomik, demografik ve siyasi bakımdan küçülmüştür.
- Avusturya'nın dışında Çekoslovakya, Yugoslavya ve Macaristan kurulmuştur.
- Bosna-Hersek ve Hırvatistan, Yugoslavya'ya; Galiçya, Polonya'ya; Tirol ve Trieste, İtalya'ya Bukovina, Romanya'ya verilmiştir.

Neuilly (Nöyyi) (27 Kasım 1919) → Bulgaristan

- Zorunlu askerlik görevi kaldırılmış ve Bulgar ordusu sınırlandırılmıştır.
- Bulgaristan, 100 milyon İngiliz sterlini savaş tazminatı ödemeye mahkûm edilmiştir.
- Batı Trakya ve Makedonya, Yunanistan'a; Güney Dobruca, Romanya'ya; Tsaribrat ve Stumitsa, Yugoslavya'ya verilmiştir.

Trianon (Triyanon) (4 Haziran 1920) → Macaristan

- Macaristan tuz, altın ve gümüş madenlerini kaybetmiştir.
- Macar ordusu sınırlandırmış ve sadece iç güvenlikle sorumlu kılınmıştır.
- Macar toprakları; Yugoslavya, Çekoslovakya, Romanya ve Polonya arasında paylaşılmıştır.

Sevres (Sevr) (10 Ağustos 1920) → Osmanlı Devleti

- Osmanlı Devletini fiilen sona erdirmiştir.
- Osmanlı Devletinin imzaladığı son antlaşmadır.
- TBMM ve Türk halkı tarafından kabul edilmediği için yürürlüğe girmemiştir.

➢ Halkçılık

- Ayrıcalıkların kaldırılması
- Demokrasi
- Eşitlik
- Kanun üstünlüğü
- Sosyal adalet
- Sosyal devlet
- Sosyal devlet olgusu
- Toplum refahı
- Topluma hizmet
- Toplumsal dayanışma

Anahtar Kelimeler

Halkçılık Doğrultusunda Yapılan İnkılâplar

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Çıkarılması (3 Mart 1924)
- Aşar Vergisinin Kaldırılması (1925)
- Türk Medeni Kanunu'nun Kabulü (1926)
- Yeni Türk Harflerinin Kabulü (1928)
- Millet Mektepleri'nin Açılması (1928)
- Halkevlerinin Açılması (1932)
- Toprak Reformu İle İlgili Kanunun Çıkarılması (1929)
- Soyadı Kanunu'nun Kabulü (1934)
- Kadınlara Seçme-Seçilme Hakkının Verilmesi (1930-1933-1934)
- Ayrıcalık Belirten Unvanların Yasaklanması
- Okuma-Yazma Seferberliğinin Başlaması

➢ Devletçilik

- Devlet planlaması
- Devlet yatırımları
- Devlete ait bankalar
- Ekonomi
- Ekonomik refah seviyesi
- Kamu iktisadi teşebbüsleri
- Kamulaştırma çalışmaları
- Karma ekonomi modeli
- Milli kalkınma
- Özel sektöre karşı olmama

Anahtar Kelimeler

Devletçilik Doğrultusunda Yapılan İnkılâplar

- Türk Tarımına Öncülük Eden Atatürk Orman Çiftliği'nin Kurulması (1925)
- Devletin Banka Kurması (İş Bankası Hariç)
- Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin Gerçekleştirilmesi
- Maden Tetkik Ve Arama Enstitüsü'nün Kurulması (1935)
- Tarım Alanındaki Destekleyici Çalışmalar
- Yabancı İşletmelerin Satın Alınması Ve Kamulaştırılması
- Devletin Eğitim, Sağlık, Güvenlik Yatırımlarında Bulunması
- Şişe Cam, Karabük Demir-Çelik Fabrikaları Gibi Yatırımların Yapılması
- Devletin Bankaları Ve Kredi Kooperatiflerini Denetimine Alması

➢ Laiklik

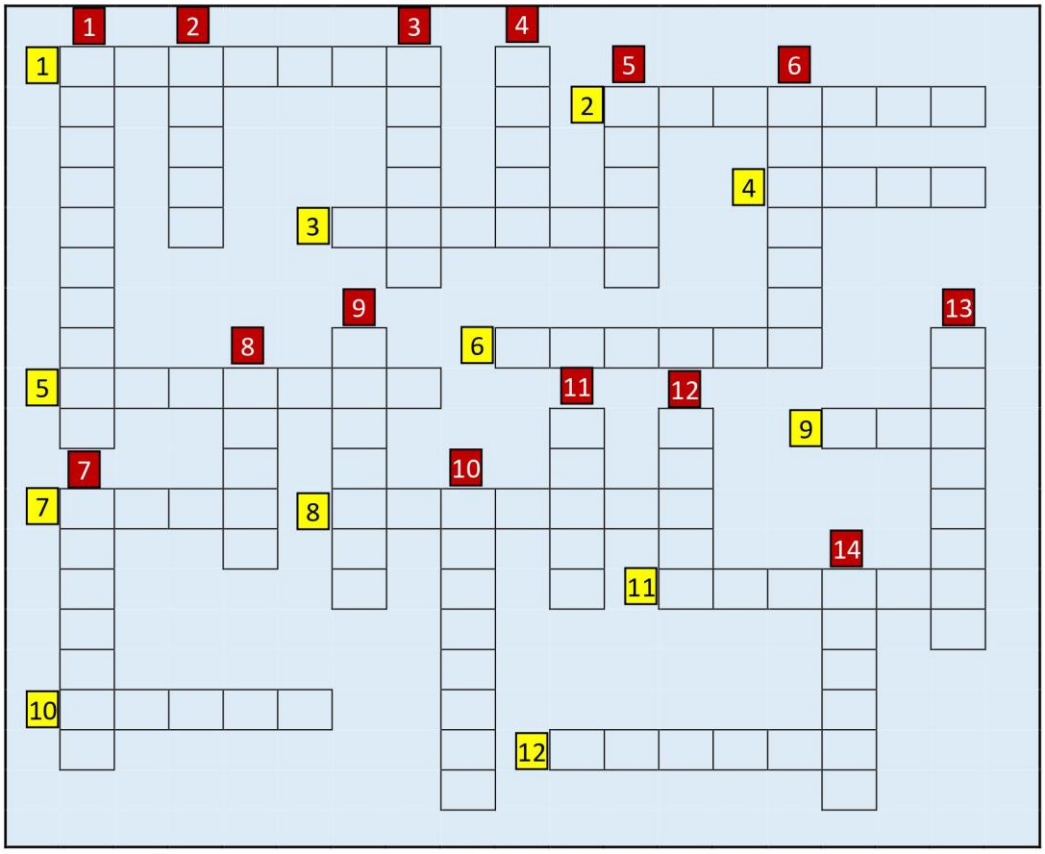
- Akıl
- Bilim
- Din
- Din özgürlüğü
- Dogma
- Düşünce özgürlüğü
- Hurafe
- İnanç özgürlüğü
- Tutucu olmama
- Vicdan özgürlüğü

Anahtar Kelimeler

Laiklik Doğrultusunda Yapılan İnkılâplar

- Saltanatın Kaldırılması (1 Kasım 1922)
- Halifeliğin Kaldırılması (3 Mart 1924)
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Çıkarılması (3 Mart 1924)
- Şer'iye ve Evkaf Vekâleti'nin Kaldırılması (1924)
- Medreselerin Kapatılması (1924)

KPSS Ailesi Bulmacaları - Tarih 2

Soldan Sağa

1. 31 Mart ayaklanmasını önlemek için çalışan ordudur.
2. Anadolu'da işgallere karşı direnişin başladığı yerdir.
3. I. Dünya Savaşı'nda ABD'nin yayınladığı ilkelerin adıdır.
4. Osmanlı Devleti'nin 1. Dünya Savaşı'nda imzaladığı ölü niteliğindeki anlaşmadır.
5. Türk mezarlığının bir grup Bulgar tarafından yerle bir edilmesiyle başlayan ve devam eden olaydır.
6. Halkın okuryazar olması ve eğitim seferberliği için kurulmuş dört ay süreli eğitim veren halk eğitimi mektepleridir.
7. Üretimi ve köylünün refah düzeyini artırmak amacıyla kaldırılan verginin adıdır.
8. Serbest Cumhuriyet fırkasının benimsediği ekonomidir.
9. Atatürk döneminde yasaklanan unvanlardan birisidir.
10. Lozan'da Türkiye'yi temsil eden paşadır.
11. Yunanistan ile Nüfus Mübadelesinden kaynaklanan yerleşikler sorunudur.
12. Atatürk zamanında Orta Doğu'yu tehdit eden saldırgan devlettir.

Yukarıdan Aşağıya

1. Atatürk döneminde halka yönelik kültür hizmetleri için kurulmuş kurumların adıdır.
2. İngiltere'nin Rusya'yı Osmanlı topraklarında yayılım için serbest bıraktığı görüşmenin adıdır.
3. I. Dünya Savaşı'nda Ermenileri kontrol altına almak için çıkarılan yasanın adıdır.
4. I. Dünya Savaşı'ndan sonra imzalanacak barış anlaşmalarının taslak metninin görüşüldüğü yerdir.
5. Mustafa Kemal'in Trablusgarp'ta savaştığı cephelerden biridir.
6. I. TBMM'de milletvekilleri arasında dayanışmayı sağlamayı amaçlayan siyasal grubun adıdır.
7. Türkiye'nin İngiltere, Yunanistan ve Yugoslavya ile Akdeniz'in güvenliğini sağlamak amacıyla oluşturduğu pakttır.
8. TBMM hükümeti ile Ermenistan arasında 3 Aralık 1920'de imzalanan antlaşmadır.
9. Halifeliğin kaldırılması ile ilgili ilkedir.
10. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarının Avrupa ülkelerinin kendi aralarında çekişmelere yol açan sorundur.
11. Ezanın Türkçe okunması ile ilgili olayın yaşandığı ildir.
12. Kurtuluş Savaşı'nda Yunanlılar ile Kuvayı Milliye arasında oluşturulması öngörülen güvenlik hattıdır.
13. Musul'un elimizden çıkmasına sebep olan isyanın adıdır.
14. Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya'nın katılımıyla oluşturulan uluslararası antantın adıdır.

XX. YY Başlarında Dünya

➢ Monroe Doktrini (1823) İnfirat (Yalnızlık) Politikası

- Bu doktrine göre Avrupalı devletler Amerika Kıtası'na müdahale etmeyecek, buna karşılık ABD'de Avrupa politikasına karışmayacaktı.
- ABD'nin, Monroe Doktrini'ne aykırı davrandığı ilk gelişme I. Dünya Savaşı'na katılmasıdır.

➢ Bolşevik İhtilâli Ve Sonrası

- 1917 yılında ülkesinde çıkan Bolşevik İhtilali'nden sonra I. Dünya Savaşı'ndan çekilen Sovyet Rusya Paris Barış Konferansı'ndan sonra ülke içi sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmıştır.
- Bolşeviklerin muhaliflerine karşı verdiği siyasi ve askeri mücadeleyi kazanmasından sonra Sovyet Rusya'da kontrolü tamamıyla eline alan Komünist Parti yeni rejimin başarılı olabilmesi için elinden geleni yapmaya başlamıştır.
- Parti lideri Lenin'in politikaları ile gücünü artıran komünist yönetim, Brest- Litovsk Antlaşması ile kaybettiği toprakları unutmamış ve eski dostları ile olan ilişkilerini Çarlık Dönemi'nde olduğu gibi sıcak tutmamıştır.

Lenin Dönemi	Stalin Dönemi
• Brest - Litowsk Antlaşması • Çarlık yanlılarının Beyaz Ordusu ile içte mücadele • NEP denilen ekonomi politikası (köylülere ürün pazarlama özgürlüğü)	• Beş Yıllık Kalkınma Planı • Tarım devrimi (Kolektifleştirme politikası) • Traktör imalatı ve demir - çelik fabrikaları • Sibirya'daki maden yataklarının işlenmesi • 1930'da herkes için eğitim mecburi hale getirildi.

➢ SSCB'nin Kuruluşu (1 Ocak 1923)

- Çar II. Nikola tahttan çekildi. Bolşevikler sürgündeki lider İlyiç Vlademir Lenin'in Petersburg'a gelmesiyle onun etrafında toplandı ve Ekim 1917'de Bolşevikler tamamen yönetime hâkim oldu.

➢ Basmacı Harekâtı

- "Türkistan Türkistanlılarındır" sloganıyla Türkistan'ın bağımsızlığı için Korbaşı Ergaş önderliğinde 1918 yılında Hokand şehrinde başlatılan halk hareketidir. **Zeki Velidi Togan, Yusuf AKÇURA, İsmail GASPIRALI, Enver PAŞA** gibi isimler yer almaktadır.
- 1905'teki Rusya Müslümanları I. Kongresi'nin düzenlenmesini Yusuf Akçura ve İsmail Gaspıralı sağlamıştır.
- Basmacı Hareketi'nin bastırılmasından sonra SSCB'ye bağlı Türki Cumhuriyetler kuruldu. (Rusya bu cumhuriyetler içerisinde yaşayan halkların tamamını asimile etmeye çalıştı.)

➢ Meiji Restorasyonu (Japonya'nın Yükseliş Dönemi)

- 1850'lerden sonra Japonya'da imparator Mutsuhito'nun batılı tarzda yenilik yapılmasına izin verdiği döneme Meiji Restorasyonu denir.

➢ Ortadoğu'da Sömürgeciliğin Dağılışı

Egzersizler

1. Türk-Arap dostluğu .....Savaşı'yla başlamıştır.
2. Türkler ve Araplar arasında ilk savaş.....Döneminde yapılmıştır.
3. Mısır'da kurulan ilk Müslüman Türk devleti.....dır.
4. Kutsal topraklara (Hicaz bölgesine) sahip olan ilk Türk devleti.....dir.
5. İslamiyet'i Asya'da kabul eden ilk Türk devleti.....dır.
6. Türkçeyi resmi dil olarak kabul eden ilk Türk devleti.....dır.
7. Gazneliler Nesa, Serahs ve .....Savaşları sonucunda yıkılmıştır.
8. Büyük Selçuklu Devleti Oğuzların.....boyundan gelmişlerdir.
9. Büyük Selçuklu Devleti.....Savaşıyla tam bağımsızlığını ilan etmiştir.
10. Abbasi halifesi Tuğrul Bey'e.....unvanını vermiştir.
11. Büyük Selçukluların Bizans'la yaptığı ilk savaş.....dir.
12. Tolunoğulları .....adı verdikleri hastaneleri kurmuşlardır.
13. Malazgirt Savaşı..... ve .....arasında yapılmıştır.
14. Büyük Selçuklu Devleti en geniş sınırlara..... Döneminde ulaşmıştır.
15. Büyük Selçuklu Devleti.....Savaşıyla yıkılma sürecine girmiştir.
16. Karahanlılar.....Döneminde İslamiyet'i kabul etmiştir.
17. Yusuf Han Hacip'in.....adlı eseri ideal devlet yönetiminin anlatıldığı ilk siyasetnamedir.
18. Kaşgarlı Mahmut'un.....adlı eseri Türkçeye ait bütün lehçelerin yer aldığı ilk sözlüktür.
19. .....sultan unvanını kullanan ilk hükümdardır.
20. .....Büyük Selçuklu Devleti'nde mali işlere bakan divandır.
21. II. Mahmut'un padişah olmasında etkili olan ..... sadrazamlığa getirilmiştir.
22. Osmanlı tarihindeki ..... İngiliz tarihindeki 1215 Magna Carta'ya benzer.
23. 1808 yılında II. Mahmut ile ayanlar arasında imzalanan ..... ile padişah otoritesi ilk kez sınırlandırılmıştır.
24. Alemdar Mustafa Paşa'yı isyanla öldüren yeniçeriler .....ordusunu kaldırmışlardır.
25. Osmanlı devletinde bir kasabanın veya belli bir sınıfın önde gelenine ..... adı verilmiştir.
26. II. Mahmut bozulan yeniçeri ocağına karşı ..... ocağını kurmuştur.
27. Yeniçeri ocağını kaldıran Osmanlı padişahı .....dır.
28. 1826 yeniçeri ocağının kaldırılması Osmanlı tarihinde ..... olarak anılmaktadır.
29. Yeniçeri ocağı kaldırıldıktan sonra yerine .....ordusu kurulmuştur.
30. Tımarlı sipahilerin eyaletlerde oluşturduğu boşluğu doldurmak için .....birlikleri kurulmuştur.
31. Divan-ı hümayun II. Mahmut döneminde kaldırılarak yerine ..... kurulmuştur.
32. Tımar sistemi II. Mahmut döneminde kaldırılarak, memurlara ..... bağlanmıştır.
33. Müsadere usulü .....döneminde kaldırılarak özel mülkiyet güvence altına alınmıştır.
34. 1831 de .....döneminde askeri amaçla yapılan ilk ..... nda 4 milyon erkek sayılmıştır.
35. Posta teşkilatı, karantina sistemi ve pasaport gibi yenilikler ..... döneminde gerçekleşmiştir.
36. Memura kıyafet zorunluluğu getiren ..... , devlet dairelerine .....astırmıştır.
37. Dar-ı Şurayı Babıali, Dar-ı Şurayı Askeri ve Meclis-i Valay-ı Ahkam-ı Adliye gibi danışma meclisleri ....döneminde açılmıştır.
38. Medreselerin yanında batılı eğitim kurumlarının açılması .....yol açmıştır.
39. .....adlı ilk resmi gazete ..... döneminde çıkarılmıştır.
40. Rüştiyeler, harbiye, Mızıka-i Hümayun, tıbbiye gibi okulların açıldığı .....döneminde, ...zorunlu kılınmıştır.
41. Tanzimat Fermanı'nın yayınlanmasına zemin hazırlayan yenilikler ..... Döneminde yapılmıştır.
42. Osmanlı Devleti'nin bağımsız dış ticaret politikası uygulaması .....antlaşmasıyla engellenmiştir.
43. XIX. yüzyılda Osmanlı eğitim sisteminde lise düzeyinde eğitim veren öğretim kurumları ..... dır.
44. II. Mahmut.....ocağını kurmuştur.
45. II. Mahmut döneminde doktor ve asker ihtiyacı için.....ve .....açılmıştır.